

Didactische kanttekeningen bij de Online gids van Divis

Michael Dal, universiteit van IJsland

Bewerkt door Derk Sassen, Talenacademie Nederland

1. Taal als een activiteit

Taal is communicatie. De meeste vreemde-taaldocenten kiezen tegenwoordig dan ook voor een aanpak die de leerlingen communicatief vaardig maakt. De taalles is erop gericht de leerlingen de vreemde taal actief te laten gebruiken door allerlei activiteiten (rollenspellen, spelletjes, probleemgestuurde taken e.d.).

De dominantie van de communicatieve aanpak blijkt ook uit de enquête die wij (het Divis-team) hebben uitgevoerd onder docenten vreemde talen in een aantal Europese landen om te bepalen welke activiteiten docenten het vaakst doen in de klas en welke activiteiten ze het leerzaamst vinden. De docenten noemden ongeveer 120 activiteiten, die je in 2 groepen kunt indelen. Aan de ene kant de productieve activiteiten en aan de andere kant de receptieve, meer “passieve” activiteiten. De overgrote meerderheid van de docenten (75 %) zien productieve activiteiten als het leerzaamst.

2. Videoproductie en uitgangspunten in het vreemdetalenonderwijs

Leerlingen laten werken met videoproductie is een goed voorbeeld van een communicatieve activiteit met diverse probleemgestuurde taken. Videoproductie zorgt voor een setting voor authentiek, zinvol gebruik van de vreemde taal of vermindert in elk geval de gekunsteldheid van de leersituatie. Dat is des te belangrijker omdat de doeltaal vaak niet aanwezig is in de omgeving van de leerlingen (met uitzondering van Engels natuurlijk, de internationale voer- en mediataal). De enige plaats waar ze de vreemde taal horen en gebruiken is het klaslokaal.

Een andere belangrijk principe in het moderne vreemdetalenonderwijs is van toepassing op communicatie in het algemeen: leerlingen de gelegenheid te geven hun ideeën, ervaringen en meningen uit te drukken. Videoproductie geeft hun die mogelijkheid in de omgang met een script dat ze van tevoren krijgen of zelf schrijven (bij meer gevorderde leerlingen). In videoproductie krijgen de leerlingen de keuze niet alleen wat ze willen vertellen maar ook hoe ze dat willen doen.

Videoproductie is met andere woorden een krachtige leeromgeving waarin de docent de leerlingen de vreemde taal actief kan zien gebruiken. Dat wil niet zeggen dat het resultaat foutloos is, in tegendeel zelfs. De kans bestaat dat het eindproduct zo veel fouten heeft dat de kijker moeite heeft het geheel te begrijpen. Het moderne vreemdetalenonderwijs kent een vrij hoge foutentolerantie; fouten worden meer gezien als een stap in het proces van vreemde-taalverwerving. Wel moeten leerlingen leren van hun fouten om hun “intertaal” te ontwikkelen. Dat is de leerlingentaal die tussen de moedertaal (L1) en de vreemde taal (L2) in zit.

Videoproductie kan de onderlinge communicatie en het samenwerkend leren stimuleren. Zoals je bij het leren van een vreemde taal gesprekspartners nodig hebt, werken de leerlingen bij videoproductie, met gedeelde verantwoordelijkheid, gezamenlijk aan het eindresultaat.

3. Videoproductie is vakoverstijgend en deel van een proces

Je kunt videoproductie als vakoverstijgend (“content-based”) vreemdetalenonderwijs zien.

Videoproductie integreert inhouden uit andere vakken (naast die van media-educatie natuurlijk) in het leren van de vreemde taal. Als handleidingen e.d. met betrekking tot videoproductie in de vreemde taal beschikbaar zijn, kunnen leerlingen de instructies voor het maken van de video in de doeltaal proberen te begrijpen.

We kunnen natuurlijk niet verwachten dat de leerlingen de vreemde taal gaan gebruiken zonder een goede voorbereiding. Als ze een project of thema gaan doen over bijvoorbeeld muziekfestivals hebben ze behalve een gedetailleerde taak met tijdpad (zie de lesplannen in onze online gids) ook specifieke woordenschat en taalfuncties nodig.

De voorbereiding vindt plaats in de les, het maken van de video gebeurt in een zinvolle setting voor het gebruik van de vreemde taal. Als de leerlingen aan hun taak werken, zijn ze voortdurend in de situatie dat ze moeten overleggen. Die interactie zou idealiter in de vreemde taal moeten plaatsvinden, maar dat is nogal veel gevraagd. Aan de ene kant is het gekunsteld en wat geforceerd. Aan de andere kant is het maken van een video behoorlijk ingewikkeld en daarvoor is de talenkennis van de leerlingen vaak niet goed genoeg. Het gebruik van de doeltaal moet daarom op meer dan één manier worden gestimuleerd.

De vreemde taal wordt gebruikt in de voorbereiding, in het script voor de video, waar u erop kunt toezien dat de video voldoende taal bevat en de leerlingen met **zowel** taal **als** beelden werken. U moet voorkomen dat leerlingen video’s maken met heel veel effecten en muziek en heel weinig taal.

Wij stellen een taakgestuurde aanpak voor:

- Voorbereiding
- Uitvoering
- Presentatie en evaluatie

De volgende beschrijving van de taakgestuurde aanpak heeft niet als doel om u een gedetailleerde handleiding te geven maar een aantal belangrijke didactische vragen aan te stippen.¹

Van groot belang is dat leerlingen weten het maken van een video iets anders is dan het aanzetten van een camera. Het vraagt een zorgvuldige planning, een goed script en een efficiënte aanpak om binnen een bepaalde tijd een acceptabel eindproduct te maken.

¹ Behalve onze online guide biedt ook het videoplein van kennisnet een zeer goede handleiding voor videoproductie op school.

4. Voorbereiding

In de voorbereiding leren de leerlingen 1) de apparatuur kennen (als ze nog niet kennen) en 2) wordt het onderwerp van de video bepaald. Een video kan gemaakt worden door de hele klas maar dat is niet echt aan te raden. U kunt de klas beter in kleine groepen indelen (4-6 leerlingen), die dan wel over de vereiste apparatuur moeten kunnen beschikken (video camera, computer). In de voorbereiding worden ook de taken en verantwoordelijkheden binnen de groep verdeeld (regisseur, acteurs, cameraman, geluid).

Een essentieel onderdeel in de voorbereiding is het schrijven van het script. Het script zou moeten worden geschreven in de doeltaal en het is van belang dat de hele groep bijdraagt (een van de redenen voor kleine groepen). Om ervoor te zorgen dat het werken aan het script zo efficiënt mogelijk verloopt, kunt u de leerlingen het beste tabellen, diagrammen of formulieren laten invullen (voorbeelden hiervan vindt u in onze online gids). Anders is het misschien wel wat veel gevraagd.

Er bestaan veel technieken en spelletjes die u kunt gebruiken om een groep leerlingen te helpen bij het bedenken van een script en er tegelijk voor te zorgen dat elke leerling bijdraagt. Een simpel spel is *Consequences*, waarbij de leerlingen een verhaal maken door elkaar aan te vullen (op papier of digitaal). Een of twee leerlingen schrijven een stukje. Na een aantal minuten worden de blaadjes doorgegeven en het verhaal aangevuld. In vrij korte tijd hebt u dan een aantal verhalen, die u kunt laten presenteren en door de groepen kunt laten kiezen. Een ander spel is het zogenaamde *clapping game*, waarbij een leerling een zin over een bepaald onderwerp moet zeggen, de rest dan twee keer in de handen klapt, waarna de volgende leerling aan de beurt is. Dat houdt het tempo er goed in. U kunt de groepen op gang helpen en beginnen met iets alledaags, bijvoorbeeld wat iedereen als ontbijt had. Dan kunt u de groep laten overstappen op het onderwerp van de video. Een andere manier om leerlingen op weg te helpen is het *photograph game*. U kiest een foto uit een tijdschrift of krant. U laat dat even aan de klas zien, elke groep moet daarna vertellen wat er te zien was. U kunt vervolgens vragen om te vertellen wat voorafgegaan is wat er op de foto te zien is of wat er erna gebeurt.

Een belangrijk onderdeel van het script zijn vaak de dialogen. De woordenschat en taalfuncties moeten in de voorbereidende les(sen) ter sprake zijn geweest.

Een andere belangrijke vraag in de voorbereiding is ook waar en hoe wordt opgenomen. Als het niet op locatie is, moet er een "opnamestudio" gemaakt worden (heel eenvoudig).

5. Uitvoering (opname)

Voor de opname moeten een aantal technische zaken geregeld zijn: hanteren van de camera, geluid, camerabewegingen, sequenties, e.d. Ook moet het script gerepeteerd worden: dialogen, gebaren, etc. Die herhaling zorgt niet alleen voor een goede video maar is ook van belang voor de taalverwerving. Sommige ideeën in het script zullen moeten worden aangepast.

Bij digitale video hoeft u niet echt op de montage tijdens de opnames te letten. Toch is het van belang dat u een limiet stelt, in elk geval nooit meer dan 10 minuten film. Het overzetten van de film van de camera op de computer (1:1) kan een tijdrovende zaak zijn. Leerlingen moeten leren dat het maken van een video iets anders is dan het aanzetten van een camera, dat het een zorgvuldige planning vraagt om binnen een bepaalde tijd een acceptabel eindproduct te maken.

Als de opnames klaar zijn, kunnen de leerlingen de film op de computer gaan bewerken met een programma voor het monteren van de film, bijvoorbeeld Windows Movie Maker. Deze programma's bieden heel gebruiksvriendelijk de mogelijkheid om de film in stukken te knippen, ergens anders neer te zetten, ondertitels te maken, muziek bij scènes te zetten, etc. De mogelijkheden zijn enorm, de ambities van de leerlingen navenant; de maatlat is voor hen de professionele videoclip. Het kan dus enorm veel tijd gaan kosten. Net als in de planning is het van belang dat u een duidelijke tijdslimiet stelt, dat er niet te veel materiaal is en dat de opnames goed gepland zijn. Het wordt anders heel lastig een goede balans te vinden tussen taalgebruik, inhoud en techniek.

Het monteren van de video vraagt net als de planning veel overleg (welke scènes, effecten, muziekkeuze). Legt u er de nadruk op dat de taal het belangrijkste is.

Na de montage volgt de presentatie en de evaluatie.

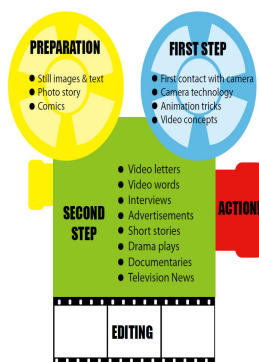
6. Presentatie en evaluatie

De leerlingen krijgen de gelegenheid hun producten aan elkaar te presenteren en uit te wisselen over het maken van de video. Er wordt behalve aan de vorm natuurlijk ook aandacht besteed aan de inhoud en vooral de taal. Welke taalproblemen kwamen de leerlingen tegen toen ze de video maakten.

De video kan in de klas gepresenteerd worden, aan andere klassen en kan zelfs worden gepubliceerd op een videoplatform als YouTube. Daar speelt echter de privacy een belangrijke rol en de vraag is welke functie de publicatie heeft.

U kunt de leerlingen vragen om kort verslag uit te brengen over het wat, hoe en waarom van hun video. De leerlingen leren kritisch naar hun video te kijken en wat ze een volgende keer beter kunnen doen. Leerlingen kunnen elkaar evalueren met behulp van een formulier (zie onze online gids). U kunt de formulieren verzamelen bij een volgende productietaak gebruiken.

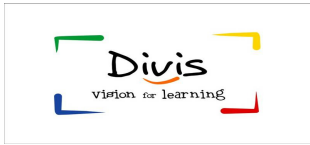
Nogmaals, het maken van een video is geen doel op zich maar een middel om leerlingen de vreemde taal op een of andere manier te laten gebruiken. Bij de presentatie en evaluatie hebt u dan de gelegenheid om de taalfouten te behandelen: fouten in het taalgebruik in de video of taal in gebruikssituaties in de video die de leerlingen niet hebben gebruikt. U kunt op een bepaalde taalfunctie ingaan of enkele samenhangende taalfuncties.

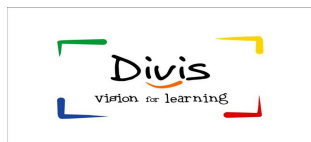
© adapted from Masats, Dooly & Costa (2009)

7. Soorten video

In de voorafgaande fasering in een videoproduktie hebben we een aantal didactische kwesties aangegeven. Een gedetailleerde handleiding vindt u in onze online gids (en op het videoplein van kennisnet). De fasering is vrij algemeen. Een gedetailleerd plan van aanpak hangt ook af van het type video dat de leerlingen gaan maken. U vindt die typen gedetailleerd uitgewerkt inclusief lesplannen en werkbladen in onze online gids op www.divisproject.eu (vgl de camera hiernaast).

www.divisproject.eu

Bibliografie:

- Bang, T. (2005). Digital video Handbook. London: Dorling Kindersley.
- Burger, N. C. (2001). Focus on form in task-based instruction: an exploratory study. København.
- Doucette, M. (2001). Digital Video for dummies. Foster City, California: IDG.
- Ellis, R. (2003). Task-based language learning and teaching. Oxford: Oxford University Press.
- Fraser, P., & Oram, B. (2003). Teaching digital video production. London BFI.
- Goodman, R. M., & McGrath, P. (2002). Editing digital video. New York: McGraw-Hill.
- Hull, R. (2008). The new digital video manual: an essential, up-to-date guide to the equipment, skills and techniques of digital videomaking. London: Carlton.
- Kenworthy, C. (2006). Digital video: production cookbook - 100 professional techniques for independent and amateur filmmakers. Sebastopol: O'Reilly.
- Long, M. H., & Doughty, C. (2009). The Handbook of language teaching. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- McClellan, S. T. (2007). Digital storytelling: the narrative power of visual effects in film. Cambridge: MIT Press.
- Slattery, M., & Willis, J. (2001). English for primary teachers : a handbook of activities and classroom language. Oxford: Oxford University Press.
- Towse, M. (2002). The complete guide to digital video. London: Sanctuary.
- Wells, P. (2004). A beginner's guide to digital video. Zürich, Switzerland: AVA Pub.
- Willis, J. (1996). A framework for task-based learning. Harlow: Longman.